

un volum aniversar dedicat academicianului Basarab Nicolescu la vârsta septenară

În luna mai a acestui an s-a lansat la Cluj-Napoca (în Incinta Book Corner-Librarium) volumul aniversar coordonat de Luiza Mitu și Petrișor Militaru cu ocazia împlinirii a 70 de ani de viață ai fizicianului și filosofului Basarab Nicolescu. Cartea *Basarab Nicolescu: sub semnul septenarului* deschide Colecția „Avangardă & transdisciplinaritate” a Editurii Aius, coordonată de Petrișor Militaru, ce își propune să promoveze principiile metodologiei transdisciplinare și să aducă în atenția publicului noi informații despre mișcarea avangardistă românească în cadrul culturii europene. De fapt, numele colecției vine ca o continuare firească a proiectului omonim desfășurat pe o perioadă de un an la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” din Craiova (Secția Audio-Video, Sala „Marin Sorescu”), unde lunar s-au ținut conferințe de către tineri cercetători, doctori și doctoranzi craioveni, dar și din alte centre universitare, conferințe ce au avut în centru aplicarea metodologiei transdisciplinare și promovarea unor nume ca Victor Brauner, Gellu Naum, Geo Bogza, Ion Vinea etc., reprezentanți de primă mână ai avangardei românești și europene.

Cele cinci capitole ale cărții îl pun în lumină într-un mod inedit pe fondatorul metodologiei transdisciplinare: în prima parte, tonul confesiv ce domină textele publicate în diferite publicații cu ocazia aniversărilor anterioare se îmbină cu stilul eseistic și se completează cu cele două interviuri reprezentative pentru opera lui Basarab Nicolescu. Aici, în intervalul textual intitulat *Autoportret nefragmentat*, filosoful ne oferă un indiciu important

asupra esenței propriei opere și a propriei identități prin răspunsul pe care îl dă întrebării fundamentale – *cine sunt eu?*: „singurele care pot răspunde acestei vertiginoase întrebări sunt cărțile mele.” Astfel această observație se va întări în secțiunea *Niveluri de interpretare și chipuri ale operei* în care scriitorii cunoscuți, doctori sau doctoranzi în studii transdisciplinare (dar și de la alte specializări!) relevă diferite aspecte ale transdisciplinarității, unele asimilate și intrate în uz, altele în curs de a fi lămurite și aplicate în diferite domenii ale cunoașterii. În realitate tocmai existența atât de numeroaselor discipline și a diferențelor dintre ele a condus, la un moment, la nevoia de „unitate a cunoașterii” și la situația în care, ca și la nivel cuantic, rolul subiectului cunoscător devine cel puțin la fel de important ca al obiectului cunoașterii, fără a neglija rolul dinamic și terțiar (de la *terțul inclus*) al interacțiunii dintre subiect și obiect. Prin urmare, este vorba de o viziune unificatoare ce ne indică o nouă idee de Realitate: „Soluția nu este ca o singură ființă umană sau un computer să acumuleze toate aceste cunoștințe; soluția este *legătura*. Căci a aduce împreună cunoștințele nu este posibil în momentul actual, dar este posibilă găsirea științei și a artei legăturilor, iar această știință și artă a legăturilor este chiar transdisciplinaritatea.”, subliniază Basarab Nicolescu. Noua idee de Realitate implică existența unui *terț ascuns*, care face pune în relație nivelurile de realitate ale subiectului cunoscător cu cele ale obiectului de cunoscut. Interacțiunea dintre subiect și obiect are loc simultan și în mod coerent ceea ce face

Simona Modreanu, Magda Stavinschi) sau a celor mai tineri dintre ei (Emanuela Ilie, Marius Cristian Ene, Mihaela Grigorean, Adina Sorohan etc.) la care se adaugă și contribuțiile coordonatorilor volumului. Aflăm aici despre mintea iscoditoare a cercetătorului care este în căutarea unui limbaj universal (Andrei Șerban) sau despre ipostaza de profesor care își cucerește ucenicii prin farmecul lecțiilor și al medierii, despre elevul care câștiga simultan – în pur spirit transdisciplinar! – olimpiada națională la limba română, la matematică și la fizică sau despre complexitatea

piliu Crăciunescu scoate în evidență faptul că „abordarea transdisciplinară a Realității multidimensionale, structurată pe multiple niveluri” poate avea un efect benefic pentru o societate care s-a bazat și încă se mai bazează pe limitata logică binară. Un exemplu al acestei depășiri poate fi arta modernă care este „un tărâm de urgență și întâlnire a tuturor căilor cognitive” ceea ce ne reamintește că transdisciplinaritatea este o cale către omul complet, nedivizat. Pe de altă parte, fizicianul Radu Constantinescu vorbește despre colaborarea cu Basarab Nicolescu în raport

Basarab Nicolescu împreună cu Luiza Mitu

posibilă conștientizarea mai multor niveluri de realitate, altfel spus depășirea viziunii mononivelare cu care ne-am obișnuit.

În secțiunea intitulată *În oglinda prieteniei* ni se propune o abordare afectivă a omului Basarab Nicolescu prin prisma marilor prieteni (Andrei Șerban, Solomon Marcus, George Banu,

care caracterizează atât opera, cât și autorul ei: „convingerea mea profundă este că ideea nivelurilor de realitate nu putea fi descoperită și revelată celorlalți decât de un savant ce și-a descoperit mai întâi nivelurile proprii ființe.” (Petrișor Militaru). Următoarea secțiune a cărții are un caracter preponderent exegetic: Pom-

cu ideea de dialog între știință și religie: „Pentru el știința și religia nu sunt absolut deloc domenii incompatibile ale cunoașterii umane, iar existența spirituală a fiecărui individ este o componentă esențială din existența socială a comunității.”. Înzestrat cu vocația trezirii conștiinței și a sentimentului realității, mesajul lui Basarab Nicolescu ajunge la oamenii pregătiți să audă, fie că acesta este momentul unei conferințe, al unui seminar sau al unei discuții în pauza dintre cursuri mizând strategic tocmai pe evidențierea fricii de autocunoaștere: „«există în ființa noastră profundă o teamă de a accepta terțul ascuns» fiindcă terțul ascuns nu este un concept aruncat pe o carte, ci «cheia transformării felului nostru de a fi în lume»” (Ioana Repciuc). Nu putem trece cu vederea faptul că în cuprinsul acestei părți a volumului aniversar se regăsesc cunoscuți cercetători sau universitari ca Petre Răileanu, Sergiu Berian, Ionuț Isac, Emanuela Ilie și Irina Dincă ori tineri doctori ca Adriana Teodorescu, Raluca Bădoi, Marius Cristian Ene, Gabriel Nedelea, Ștefan Bolea, Luiza Mitu și Petrișor Militaru. La finalul cărții vom găsi fotografii de la evenimente sau întâlniri semnificative în evoluția lui filosofului și fizicianului român, din care reiese vitalitatea și vioiciune privirii pătrunzătoare a omului care și-a găsit echilibrul interior și care vrea să dăruiască și celorlalți modalitățile de descoperire și de realizare ale acestei intense armonii.

Basarab Nicolescu în mijlocul colectivului de redacție al revistei „Mozaicul”: Adrian Michiduță, Nicolae Marinescu, Constantin M. Popa